

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem III. & IV.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1762

Titulus XI. De Ordinariis et inferioribus Collatoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68067)

TITULUS XI.
DE ORDINARIIS ET IN-
FERIORIBUS COLLATORI-
BUS.

Confer. Lib. 3. Decretal. tit. 7. Sext.
6. item Lib. 3. Decretal. tit. 38.
Sext. 19. Clem. 12.

§. 154.

HUCUSQUE de Collatione Benefi- *Ad Col-*
ciorum Pontificia. Nunc agen- *latio-*
dum de Collatione Ordinaria. Hæc *nem Or-*
olim, quando ipsa Beneficia a sacra *dinari-*
Ordinatione plerumque sejuncta non *am stat*
fuerunt, unice pertinebat ad Episco- *presum-*
pum, eratque actus Ordinis Episco- *ptio pro*
palis: hodie erectis Beneficiorum *Episco-*
titulis, horumque Collatione sejun- *po:*
cta ab ipsa Ordinatione, Collatio
est actus Jurisdictionis, seu potius
accidentalis potestatis, simul cum
Jurisdictione ex speciali dispositione
Canonum impressæ 22.), pertinet-
que

22.) C. omnes Basilicæ. 10. XVI. q. 7.
LOTTERIUS de Re Benefic. lib. II. q. 2.
n. II.

que jure Ordinario ad Episcopum, etiam ante Consecrationem. Ex variis autem rationibus potest etiam competere aliis, qui tamen in dubio debent probare titulum, cum præsumptio stet pro Episcopo.

Cujus §. 155. Sicut olim Episcopus non
Autori- ordinabat Clericos sine consilio Cle-
tas sem- riorum suorum: ita videtur, Be-
per in- neficia non esse conferenda sine con-
tercedit, filio Capituli Cathedralis, quod to-
et si Col- tum Clerum repræsentat, & Eccle-
latio siæ Senatam constituit 23.); quod
spectet præcipue locum habet in institutione
ad alios. ad Præbendas Cathedrales. In hoc
 tamen negotio plerumque plus agit
 Capitulum, quam Episcopus, vel
 saltem alternative jus suum exer-
 cent: imo hodie passim Capitulum
 habet jura sua separata a juribus E-
 piscopi 24.): & consuetudinem eli-
 gendi Canonicos irrequisito Episco-
 po tolerat INNOCENTIUS III. 25.):
 disci-

23.) Huic prætensioni favet ALEXAN-
 DER III. in c. 4. de his quæ fiunt a Præl.
 sine Conf. Capit.

24.) Notavimus in Tract. de Hierarchiâ
 Eccl. §. 334.

25.) In c. 31. de Elect.

De Ordinariis Collatoribus. 253

disciplina enim Ecclesiastica diversis temporibus & Regionibus varia esse potest. Illud tamen invariatur manet, Beneficium dari propter Officium, & Beneficiatum per ipsum Beneficium constitui Ministrum Ecclesiæ illius, in qua Beneficium est fundatum. Cum igitur non deceat, Ecclesiæ, cujus summa Cura Episcopo incumbit, Ministeria distribui sine Episcopi consensu, etiam Episcopo semper aliqua circa Beneficium autoritas conservari solet, licet libera ejus Collatio ad alios sit devoluta, aut per Jus Patronatus, aliumve titulum restricta 26.): hanc autoritatem suam exercent Episcopi, Beneficiatos examinando, curam animarum ipsis committendo, Præsentatos instituendo, titulum conferendo, electos confirmando &c.

§. 156. Autoritatem suam circa Beneficia Episcopus præcipue exercet per liberam Collationem, quæ adeo propria est Episcopo, ut Sede vacante non

26.) ALEXANDER III. C. 3. de Instit. contrariam consuetudinem reprobat.

*petens
semper
ipsi est
reser-
vanda,
etiam
vacante
Sede.*

non transeat in Capitulum, sed re-
servari debeat futuro Episcopo 27.)
Non arridet omnibus opinio illo-
rum, qui cum Glossa rationem hu-
jus dispositionis dant, quia Collatio
hæc est fructus Jurisdictionis: nam
ex crassa Beneficiorum Idea hanc ra-
tionem procedere existimant 28.).
Honestiorem rationem dat HONORIUS
III. 29.), scilicet quod nusquam in-
veniatur cautum in jure, quod Ca-
pitulum in hoc succedat Episcopo.
Vera hujus consuetudinis ratio esse
potest, quia constitutio Ministro-
rum Ecclesiæ speciali modo compe-
tit Episcopo, qui curam habet to-
tius Diocæsis, & eam per Ministros
exercet, in quibus eligendis Ecclesia
singulariter confidit ejus Personæ
30.): Collatio autem non libera,
sed

27.) C. un. §. i. Ne Sede vacant. &c.
in 6.

28.) VAN ESPEN p. 2. tit. 21. fol. 521.
n. 26. seq.

29.) C. 2. Ne Sede vacant. aliq. innov.

30.) CABASSUT. Jur. Can. Theor. & Prax.
lib. 2. c. 2. n. 12. testatur, quod Cura-
ta Beneficia in Regno Franciæ confe-
rantur sede vacante a Capitulo.

De Ordinariis Collatoribus. 255

sed restricta ob jus Patroni, eligentium &c, transit ad Capitulum Sede vacante. Collationes solent fieri per Literas patentes 31.), in quibus non solet fieri mentio supplicationis, quæ indicaret ambitum; nam non solum ad supplicantes debet attendi, sed etiam ad alios, qui sciuntur digni vel digniores.

§. 157. Jus Collationis competere non potest Laicis, quamvis nonnulli Principes verbo *Collationis*, vel *Conferendi* in suis Literis utantur; nam dare titulum Beneficii est actus juris spiritualis. Potest autem id competere Personis vel Communitatibus Ecclesiasticis 32.), præsertim Capitulis, intuitu Canonice, vel Beneficiorum incorporatorum. Si tamen istis incumbat Cura animarum, pro hac obtinenda recurrendum est ad Episcopum, qui solus dare

Si Curatum conferatur ab alio, Episcopus tamen concedit Curam animarum.

31.) Formulas exhibet BARBOSA ad tract. de Offic. Episc. form. 63. & seqq. MONACELLI Formul. legal. part. I. tit. 2. form. 10. seqq.

32.) C. 18. de Præscription.

dare eam potest 33.); nec sufficit sola & nuda approbatio ad excipiendas Confessiones, fortassis præhabita 34.).

Instituit §. 158. *Institutio* proprie dicta est, qua Episcopus confert titulum Beneficii ad præviam Præsentationem Patroni 35.): unde Jus Patronatus vel præ-dicitur *Potestas nominandi seu præsentandi*

33.) C. 4. de offic. Archidiacon. Conc. TRID. sess. 7. c. 13. de Reform. Potest tamen Curam committere, qui habet Jurisdictionem quasi Episcopalem in Territorio exempto, vel munitus est singularibus Privilegiis.

34.) *Cura* committitur respectu certæ plebis, in quam communicat Episcopus Jurisdictionem suam: simplex autem *Approbatio* datur vage pro tota Dicecesi; & præter eam ad valide absolvendum requiritur Jurisdictio aliunde obtenta, vel obtinenda. Vid. Dissertatio Trevirensis de Juribus Parochi Primitivi. C. 1. §. 10.

35.) Ad æquivocationem evitandam, notandum est, quod nomen Institutionis *autorizabilis* non eodem sensu sumatur ab Autoribus: nonnunquam intelligitur Institutio collativa tituli; sæpe confunditur cum Cura animarum, prout

De Ordinariis Collatoribus. 257

tandi Clericum ad Beneficium vacans, sentatos
36.) in Jure communi fundata. *Cen-* *a Patro-*
setur originem sumpſiſſe ex Orato-
nis.

riis privatis, quæ eo tempore, quo
publica sacra ſolummodo in Civita-
tibus celebrabantur, Nobiles in pa-
gis aut Caſtris ſuis pro opportuni-
tate Familiæ ſuæ aut ſubditorum
extruxerunt, ubi functiones ſacras
obibant Clerici, ab ejuſmodi Nobi-
libus cum aſſenſu Episcopi aſſumpti.

R §. 159.

ſit in ſummario, quod præmittitur Ca-
pitulo 4. de offic. Achidiac. Ipſe enim
textus loquitur de *Cura animarum* pro-
prie dicta, quam ſummarium vocat *In-*
ſtitutionem autorizabilem.

36.) Jus nominandi & præſentandi non-
nunquam eſt penes diverſos: unius
nominat, id eſt, designat perſonam ha-
bilem; alter *preſentat*, hoc eſt, ſiſtit
nominatum Episcopo, ut iſtituatur in
Beneficio. Sic Principes Bavarizæ jus
nominandi ad varias Parochias tribue-
runt Academia Ingolſtadienſi, utpote
quæ cenſetur habere exactiorem noti-
tiam de habilitate & dignitate Perſo-
narum. Alia eſt nominatio variorum
Regum & Principum ad Episcopatus &
Prælaturas, quibus Pontifex de nomi-
natis Perſonis providet.

De Jure Rev. Eccles. Pars poſter.

Patro-
nus Ec-
clesia §. 159. Tam Episcopi 37.), quam Patroni 38.) intra limites legitima consuetudinis se non continebant: unde oportebat 39.), Jus Patronatus certis Constitutionibus ordinari 40.). Patronus igitur hoc loco vocatur, qui Ecclesiam, Beneficium aut Capellam de novo fundaverit, & construxerit 41.); seu jam erectam, qua
tamen

37.) Concil. TOLET. IX. c. 2. anno 655. quia fieri plerumque cognoscitur, ut Ecclesie Parochiales ita quorundam Episcoporum, vel insolentia, vel incuria horridam decidant in ruinam, ut gravior ex hoc oriatur edificandis meror, quam in construendo gaudii extiterat labor &c.

Reliqua referuntur in C. 32. XVI. q. 7.
38.) Conc. AURELIAN. IV. c. 7. anno 541. Ut in Oratoriis Domini prediorum minime contra votum Episcopi peregrinos Clericos intromittant &c.

39.) Sicuti legitima Patronatum jura tollere equum non est; sic etiam, ut hoc colore Beneficia Ecclesiastica in servitutum redigantur, non est permittendum. Conc. TRID. sess. XXV. c. 9. de Reform.

40.) Vid. Conc. WORMAT. ann. 868. c. 49. & LATERAN. ann. 1179. c. 4. & C. relatum 14. de Jure Patron.

41.) Hoc loco quidem adhibetur particula copulativa *Et*: alibi mentio fit
fun-

vel annexus sit bonis profanis, quamevis hæc forte ratione patrimonii deveniant in manus Clerici. Unde transfertur cum ipsis Bonis, quibus annexus est: separatim donari quidem 44.), non tamen vendi potest, cum dicat jus spirituale; neque bonorum pretium augeri potest ratione annexi Patronatus. Si Bona ad plures hæredes transeant, exercetur jus istud alternatim a singulis, vel ab omnibus simul 45.): quo casu si præsentatio pertineat ad plures ut singulos, ille censetur legitime præsentatus, qui plura suffragia respectu aliorum præsentatorum tulerit, simulque majora merita pro se habuerit 46.): si vero plures habeant jus præsentandi per modum Collegii aut Capituli, observandum erit idem, quod moris est in aliis actibus Capitularibus. Legitime autem præsentat, qui habet dominium utile bonorum 47.), vel tantum possessio-

-
- 44.) C. un. de Jur. Patron. in 6.
 45.) Clement. 2. de Jure Patron.
 46.) C. 3. de Jure Patron.
 47.) C. 7. ibid.

De Ordinariis Collatoribus. 261

sessionem hujus Juris, etsi forte
proprietas illius sit litigiosa 48.):
alii quidem possessores fructus post
litis contestationem perceptos resti-
tuere debent 49.): id tamen solum
intelligitur de fructibus, qui sunt
pretio æstimabiles, & percipientem
faciunt ditiozem, aut restitui queunt,
salvo possessionis usu.

§. 161. Patronus non potest præ-
sentare seipsum 50.), bene tamen fi-
lium suum. Præsentari semper de-
bet dignus, & instructus qualitati-
bus ad Beneficium requisitis; imo
ad Curata Beneficia dignior, qui
R 3 fit

Quomo-
do ex-
erceat
jus su-
um?

48.) C. 19. Ibid. Si cit. c. 7. valida dici-
tur præsentatio facta, antequam de
Jure Patronatus controversia esset sub-
orta; intelligitur controversia de *Posses-
sione juris.*

49.) L. 22. C. de Rei vindic.

50.) C. 26. de Jur. Patron. similiter si il-
le, qui habet jus instituendi, præsentetur,
hic non potest seipsum instituere
ex generali illo principio, quod inter
dantem & accipientem debeat esse di-
stinctio personalis. C. fin. de Institut.
quod in ejusmodi materiis locum ha-
bet, ne ambitioni vel aliis fraudibus
occafio præbeatur.

fit utilior Ecclesiæ. Laicus præsentare debet intra quatuor, Ecclesiasticus intra sex menses (51.): & hic quidem variare non potest, ita ut ejus jus consumatur unica Præsentatione: Laicus autem variare potest, & etiam successive plures præsentare, ex quibus Episcopus seligit digniorem (52.): institutione autem unius facta, alter jus ullum ex Præsentatione prætendere non potest: si intra dictum tempus nemo præsentetur, pro ea vice Ordinarius libere confert Beneficium (53.). Hoc Jus Patronorum Laicorum adeo inviolabile est in Germania, ut eidem nec Papa per Præventionem, nec Imperator per primas Preces, nec Episcopus per admissionem Permutationis præjudicet.

Quid Ec- §. 162. Patrono debentur jura ho-
clesia ip- norifica, scilicet primus locus in Pro-
si debe- cessione (54.), in Ecclesia, in thuri-
fica-

51.) C. un. §. ult. eod. in 6.

52.) C. 24. de Jur. patron.

53.) In summis Principibus non exacte observari istud tempus, dictum est supra Tit. IX. not. 34.

54.) C. 25. de Jur. Patron.

De Ordinariis Collatoribus. 263

ficatione, oblationibus, asperſione at, & aquæ benediçtæ, osculo pacis &c. ipse Ec- (55.): & si ad inopiam vergat, ab Ec- clesia illi modeste succurritur (56.). Vi- cissim debet Patronus protegere Ec- clesiam, & convenientem sollicitu- dinem gerere pro conservandis ejus- dem juribus (57.). Nec tamen ra- tione hujus muneris illi competit ul- la Jurisdictione in Clericos, nec ad- ministratio Bonorum Ecclesiæ (58.).

§. 163. Non confundi debent Pa- *Non* troni Ecclesiarum cum earundem *confun-* Advocatis & Defensoribus, quo- *dendus* rum varia diversis temporibus erat *cum Ad-* ratio & conditio: aliqui lingua & *vocato* manu etiam armata (59.), patrimo- *Ecclesiæ.* nium Ecclesiæ defendebant, ejus causas perorabant, inique Ecclesiis subtracta repetebant: nonnunquam

R 4 bono-

55.) Domini territoriales non solent ce- dere Patronis.

56.) Cit. c. 25.

57.) C. 31. XVI. q. 7.

58.) Prælati Regulares a Beneficiatis, quos præsentant Episcopo, possunt pro rebus temporalibus Ecclesiæ rationes exigere. c. 3. §. 2. de Privileg.

59.) Unde nomen *Advocatiæ armatæ.*

honorum administrationem 60.) ; vel etiam judicariam potestatem 61.) in Ecclesiæ subditos nacti fuerant. Aliqui in prima fundatione Advocatiam sibi & successoribus reservabant: alii a Prælati Ecclesiæ eligebantur: alii ab Imperatoribus Advocatiam jure Feudi concessam habebant: unde alii dati, alii nati erant. Postquam autem eorum potentia & deprædatione non raro res Ecclesiarum vehementer affligerentur; plerique Prælati eam potestatem sui juris fecerunt, & jugum Advocatorum soluto gravi pretio, vel impetrato singulari privilegio excusserunt: nonnulli gratis pro anima sua eidem juri in perpetuum renuntiarunt 62.)

Supre-

60.) Vulgo dicuntur *Castenvögte*, seu ut alii scribunt, *Cassenvögte*, nomine derivato a *Cistis*, in quibus pecunia ex-reditibus monasticis recondi solebat: non a Granario, quod voluit MAGERUS de Advocat. arm. c. 2. n. 240. & c. II. n. 5.

61.) Distingui debet *Protectio*, quæ nudam defensionem dicit, ab *Advocatia*, quæ Jurisdictionem infert, germanice *Vogtey*.

62.) De Jure Advocatiæ videri possunt MARTINUS MAGERUS de advocatia armata.

JOAN

De Ordinariis Collatoribus. 265

Suprema Advocatia Ecclesiarum Germaniæ est penes Imperatorem, ac penes alios Principes quoad Ecclesias in eorum Territoriis sitas. Idem Imperator mox in primo Capitulationis suæ articulo promittit jurato Defensionem & Protectionem Sedis Romanæ, Pontificis, ac Christianæ Ecclesiæ 63.).

§. 164. Jus Patronatus extinguitur, si pereat res, aut deficiat Familia, cui est annexum; aut titulus Beneficii, destructa Ecclesia, superimatur: perditur per renuntiationem Quomodo extinguitur jus Patronatus?

R 5

nem natus?

JOAN. NICOL. HERTIUS Opusculor. vol. 2. tom. 2. De Ordin. Cisterciens. libert. &c. sect. 3.

THOMASSINUS vet. & nov. Eccles. Discipl. part. 3. lib. 2. c. 55.

BÖHMERUS Jur. Eccles. Protest. lib. 3. tit. 5. §. 36. seq.

63.) Jus Protectionis Sedis Romanæ competere Regibus Francorum asserit PETRUS DE MARCA de Concord. Sacerd. & Imper. lib. 1. c. 12. cum istud pluribus possit esse commune. vid. SCHILTER. Libert. Eccles. Germ. lib. 3. c. 1. §. 12.

nem aut cessionem expressam vel tacitam 64.) factam Ecclesiæ; per non usum, quando Ordinarius est in possessione juris pro libera Beneficii Collatione; per Crimen, quod in materia Feudi vocaretur Felonia, ut si Patronus occideret Beneficiatum 65.). Item si se ingerat in perceptione fructuum Beneficii Patronati, aut Jus Patronatus vendat, aliove titulo contra Canonicas sanctiones in alios transferat 66.). Item per lapsum in hæresim, quam Sacri Canones habent tanquam crimen læsæ Majestatis 67.). Si Controversia oriatur directe circa Jus Patronatus, Judex Ecclesiasticus est competens 68.).

§. 165.

64.) Tacita cessio censetur, si Patronus patiatur Ecclesiam patronatam converti in Collegiatam, vel Conventualem, absque sui juris reservatione.

65.) C. 12. de pœnis.

66.) TRID. sess. 25. c. 9. de Reform. & sess. 22. c. 11. de Reform.

67.) In illis Germaniæ Provinciis, in quibus observatio Pacis Westphaliæ viget, Patroni Protestantes præsentant Catholicos, & Catholici præsentant Ministros Protestantes.

68.) Plura videri possunt apud ROCHUM DE CURTE, CÆSAREM LAMBERTI-
NUM,

De Ordinariis Collatoribus. 267

§. 165. Hæc dicta sunt occasione *Alia ob-*
Institutionis, qua confertur titulus *servan-*
beneficii ad præviam præsentatio- *da circa*
nem Patroni (§. 158.). Potestas hæc *Institu-*
instituendi præsentatos pertinet ad E- *tionem*
piscopum, vel ejus Vicarium Gene- *Præsen-*
ralem 69.), aut sede vacante ad Ca- *tati.*
pitulum Cathedrale 70.) : vel etiam
ad inferiores Prælatos ex jure specia-
lis privilegii, præscriptionis, aut con-
suetudinis 71.). Si autem præsentat-
us autoritate, vel verius temeritate
propria occupare Beneficium non ve-
reatur, eo ipso jus, quod ad illud
ipfi competeat, amittit 72.). Præ-
sentati autem vel nominati debent a
locorum Ordinariis examinari, & ido-
nei reperiri, exceptis iis, qui præ-
sentantur vel nominantur ab Univer-
sitati-

NUM, & JULIANUM VIVIANUM de
Jure Patronatus. VAN ESPEN &
omnes, qui scribunt Comment. in lib.
III. Decretal. tit. 38.

FRANC. MARIA PITONIUS de Contra-
versis Patronorum.

69.) C. 3. de Institut.

70.) C. 1. eod. in 6.

71.) C. 6. de Institut.

72.) C. 18. de Præbend. in 6.

fitatibus, seu Collegiis generalibus studiorum 73.). Post Institutionem in Titulo Beneficii, superest adhuc Institutio corporalis, qua Beneficiatus mittitur in possessionem: hæc regulariter competit Episcopo, seu delegatis ab ipso 74.); & multis in locis etiam a Laicis quoad temporalia 75.). Supra Tit. IX. §. 127.

*Nova forma Provisi-
onis ordi-
naria per Con-
cursum.* §. 166. Ut provideatur Parochia-
libus Ecclesiis, novam formam præ-
scribit Concilium TRIDENTINUM 76.)
per Concursum, qui in multis Germa-
niæ Provinciis non est receptus, ex
ea forsan ratione, quod ibi plurimæ
Parochiæ sunt Patronatus Laici, vel
incorporatæ Capitulis aut Conventi-
bus, ad quas non extenditur Consti-
tutio Synodi 77.). Certe non atten-
dun-

73.) Conc. TRID. sess. VII. c. 13. de Reform.

74.) Institutio corporalis Canonorum pertinet plerumque ad Decanum. c. 7. de concess. præbend.

75.) Vid. Concord. Bavar. cap. 4.

76.) Sess. 24. c. 18. de Reform.

77.) De Ecclesiis incorporatis hoc declarat Pius V. Const. ad exequendum 47. §. 5. Tom. 2. Bullarii: quæ Constitutio

De Ordinariis Collatoribus. 269

duntur apices ejusdem, neque recentiores interpretationes Romanæ, nec Constitutio PII V. 78.), sed sola utilitas Ecclesiarum pro locorum & temporum conditione. Cum igitur vel specialis modus hujus Concursus in quibusdam Germaniæ Diocesis observetur, vel omnino Concursus nunquam in usum transierit; hinc instituto nostro satisfieri credimus remittendo Lectorem ad Concilium TRIDENTINUM, & Autores de Concursu fusius disputantes 79.). Id solum observatur, Examinatores synodales, quorum operam requirit
Syno-

tio est quidem ad terminos Juris & Concilii Trident. reducta per GREGORIUM XIII. Constit. 9. in tanta. Nihilominus ipsa ratio videtur eximere Ecclesias incorporatas, utpote quæ nunquam vacant, sed tanquam accessorix assumunt naturam & privilegia Ecclesiæ principalis.

78.) Constit. In conferendis. 33. Tom. 2. Bullarii.

79.) Tales sunt ZYPÆUS Consult. 1. de Elect.

BARBOSA de Offic. Episc. part. 3. allegat. 60.

MAS

Synodus, hodie, ubi synodi non solent celebrari, eligi ab Episcopis tanquam Synodi Diœcesanæ Præsidibus, & præcipuis Directoribus.

TITULUS XII.
UT ECCLESIASTICA BENE-
FICIA SINE DIMINUTIONE
CONFERANTUR.

Confer. Lib. 3. Decretal. tit. 12. c. 39. Sext. tit. 20. Clem. tit. 13. Extrav. com. tit. 10.

§. 167.

Beneficia regulariter sine diminutione **S**ICUT BENEFICIATI requisitas habere debent qualitates; ita etiam Beneficia nec antiquis emolumentis diminui, nec novis oneribus gravari debent, contra intentionem Fundatorum, aut SS. Canonum. Unde Regu-

MASSOBRIUS in praxi habendi Concursum.

FAGNANUS ad C. eam te, de ætat. & qualit. præficiend.

VAN ESPEN p. 2. tit. 22. c. 3.

PITONIUS de Controversiis Patronorum Alleg. 5.